

Schooleigen PROTOCOL VAN

Attendiz

Fysiek beperkend handelen en/of
vrijheidsbeperkende maatregelen binnen
het onderwijs

Voorgenomen besluit CMT	:	6-12-2023
Instemming GMR	:	08-12-2024
Publicatiedatum	:	11-12-2023
Evaluatie	:	2026-2027

Attendiz
Zien dat jij je weg vindt

Protocol Fysiek beperkend handelen en vrijheidsbeperkende maatregelen

Naam school: SO en VSO De Bouwsteen

Datum vaststelling: 27 maart 2024

Datum vaststelling MR: 16 april 2024

Inleiding

In het Schoolveiligheidsbeleid van Attendiz besteden we aandacht aan het feit dat ondanks het geheel aan preventieve maatregelen, het soms noodzakelijk kan zijn om te handelen in geval van gevaarlijke (nood)situaties. In de praktijk kunnen zich situaties voordoen waarin fysiek beperkend handelen noodzakelijk is, omdat er een onveilige situatie ontstaat voor de leerling zelf, medeleerlingen, personeelsleden en / of bezoekers. Het is belangrijk te realiseren dat er vooraf geen kant en klaar advies op plan kan worden opgesteld over hoe te handelen in alle situaties. Iedere situatie is anders, ieder kind is anders en iedere keer maakt een professional op basis van opgedane kennis en ervaring een professionele afweging hoe te handelen in deze specifieke situaties.

In ons handelen baseren we ons op de Richtlijn Fysiek beperkend handelen en / of vrijheidsbeperkende maatregelen binnen het onderwijs, zoals dat door School & Veiligheid, het Nederlands Jeugdinstituut en het Gespecialiseerd Onderwijs (GO) is vastgesteld.

In dit schooleigen protocol leggen we uit welke voorwaarden, regels en afspraken we hebben rondom fysiek beperkend handelen.

De volgende uitgangspunten zijn leidraad:

- Vrijheidsbeperking (en onvrijwillige zorg)

Het uitgangspunt is om geen of zo weinig als mogelijk vrijheidsbeperking (of onvrijwillige zorg) toe te passen. Subsidiariteit, proportionaliteit en effectiviteit van de genomen maatregelen moeten in acht worden genomen. Subsidiariteit betekent dat de gekozen maatregel noodzakelijk en het minst ingrijpend is. Proportionaliteit houdt in dat de maatregel niet zwaarder is dan strikt noodzakelijk en past bij de ernst van de situatie. Effectiviteit betreft de verwachting dat de gekozen maatregel effectief is.

- Evalueren van vrijheidsbeperking (en onvrijwillige zorg)

De genomen maatregelen moeten worden geëvalueerd na afloop of gedurende de maatregel indien deze langdurig van aard is. Aan de hand van de evaluatie wordt bepaald of de maatregel moet worden bijgesteld. Per evaluatiemoment wordt bepaald wie er bij aanwezig moeten zijn.

In de hierna volgende tien paragrafen verantwoorden we ons als school over de wijze waarop wij invulling geven aan fysiek beperkend handelen en / of vrijheidsbeperkende maatregelen.

1. Communicatie met onze interne samenwerkingspartner

Het protocol is besproken binnen ons team en alle samenwerkingspartners die binnen onze school werkzaam zijn. Dit kan op tijdelijke basis voor begeleiding van leerlingen zijn, maar ook langdurige inzet, bijv. door de inzet van een medewerker van Ambiq. Hij werkt dagelijks bij ons bij de time-out/ onderwijstoeleiding en wordt gedetacheerd vanuit Ambiq. Daarnaast worden in verschillende klassen pedagogisch medewerkers ingezet die vanuit onze pedagogische visie ondersteunend zijn aan het onderwijsproces. Deze mensen worden middels een inwerkplan ingewerkt, waarbij zij ook kennisnemen van onze werkwijze, onze pedagogische leidende principes, de ABC-methodiek en de protocollen die wij gebruiken. Het protocol fysiek beperkend handelen en of vrijheidsbeperkende maatregelen, is bekend bij iedereen die op de werkvloer werkzaam is.

2. Definitie van gedrag en maatregel

In situaties waar de veiligheid van de leerling of diens omgeving in het geding is, kunnen vormen van dwang en drang soms noodzakelijk zijn. Dit betekent dat wij binnen onze school duidelijke afspraken hebben gemaakt omtrent het handelen. We weten dat sommige leerlingen veiligheidsrisico's met zich meedragen waardoor wij richtlijnen hebben hoe we handelen in noodsituaties of situaties waar we moeten handelen. We zijn getraind in agressieregulatie, waarbij vooral aandacht wordt besteed aan het herkennen, voorkomen en begeleiden van alle vormen van agressie en geweld. Deze training is erop gericht om fysiek ingrijpen te voorkomen of zo lang mogelijk uit te stellen.

Fysiek- en/of vrijheidsbeperkend handelen kan voorkomen in situaties waar de veiligheid van de leerling en/of diens omgeving in het geding is. Het nemen van deze maatregelen is een stap in een pedagogisch proces, waarbij de leerkracht en de TO medewerkers eerst probeert met andere maatregelen te reageren – zoals de-escalerende methodieken (ABC methodiek)/geweldloos verzet – en waarbij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Wij gebruiken fysiek- en/of vrijheidsbeperkend handelen nooit met de intentie om een leerling te straffen of opzettelijk pijn te doen.

In ons protocol Time-out beschrijven we de voorwaarden en dit is onderdeel van een brede aanpak van het sociale veiligheidsbeleid binnen onze school. Ook daar waar samenwerking met de jeugdhulp verlener van een zorginstelling actief participeert binnen het onderwijsproces worden vooraf afspraken gemaakt omtrent handelen en wat te doen bij fysiek- en/of vrijheidsbeperkend handelen.

Voordat de medewerker start binnen school weet hij wat de verwachtingen zijn m.b.t. het handelen van de medewerker. We spreken over de visie vanuit De Bouwsteen en welke visie vanuit de zorginstelling leidend is. Vooraf worden deze voorwaarden besproken met verschillende medewerkers die betrokken zijn bij de leerling. Dus vanuit onderwijs en jeugdhulp of zorg: (bestuur, directie, management, leerkrachten, professionals uit de jeugdhulp of zorg en medezeggenschapsraad van de school). Gezamenlijk bepalen zij de visie op veiligheid in en om de school/klas en op basis van welke voorwaarden fysiek- en/of vrijheidsbeperkend handelen geëigend zijn. Deze afspraken worden vastgelegd in een onderwijs-zorgplan die geaccordeerd wordt door de Commissie voor de Begeleiding (CvB).

3. Communicatie met ouders (en leerlingen)

Het is van groot belang dat ouders (en leerlingen) al bij het eerste kennismakingsgesprek met de school geïnformeerd worden over de geldende afspraken rondom het waarborgen van de veiligheid van de leerling en / of diens omgeving. Zo weten ouders hoe er wordt omgegaan met agressief gedrag van leerlingen, welke methoden voor de-escalatie worden gebruikt en wanneer welke maatregelen worden genomen. Daarnaast krijgen ouders uitleg over de wijze waarop zij in geval van betrokkenheid van hun kind worden geïnformeerd. Deze informatie is ook te lezen in onze schoolgids.

In het intakegesprek bespreken we met ouders en verzorgers over wat de ondersteuningsbehoeften zijn van hun kind. Daarnaast bespreken we ook indien er sprake is van agressie, dan wel van agressie-regulatieproblematiek, wat hun kind nodig heeft. We vertellen dan hoe we handelen wanneer er sprake is van een onveilige situatie en wat we doen bij een noodsituatie. Ook bespreken we of op de vorige school sprake is geweest van fysiek en / of vrijheidsbeperkend handelen. Het is belangrijk te weten of de leerling al eerder in aanraking is geweest met agressie, huiselijk geweld of bedreigingen m.b.t. veiligheidsthema's.

We maken afspraken met ouders wat we doen en hoe ouders worden geïnformeerd indien de veiligheid van hun kind en / of diens omgeving in het geding is geweest. Wij communiceren hierover transparant en betrekken vaak ook betrokken hulpverlening wanneer er een incident heeft plaatsgevonden.

4. Proportionaliteit en subsidiariteit

Professionals zijn bekend met de wijze waarop zij fysiek- en of vrijheidsbeperkend mogen handelen. Dit betekent dat zij tot in detail bekend zijn met de afspraken in het veiligheidsplan en dit protocol en getraind zijn en blijven met betrekking tot fysiek handelen. Zij kunnen hun handelen achteraf verantwoorden.

Indien een fysiek- en of vrijheidsbeperkende handeling wordt uitgevoerd, dan gelden hierbij de volgende uitgangspunten:

- a. De handeling is noodzakelijk en het minst ingrijpend
- b. De handeling is niet zwaarder dan strikt noodzakelijk en past bij de ernst van de situatie
- c. Het is de verwachting dat de gekozen handeling effectief is
- d. De professional maakt aan de leerling (naar vermogen) duidelijk wat de reden is voor het fysiek- en of vrijheidsbeperkend handelen en maakt duidelijk wat de duur ervan is
- e. De professional legt, indien nodig, uit aan andere leerlingen waarom de handeling is uitgevoerd.

5. Taakverdeling

Het bevoegd gezag van de school is verantwoordelijk, ook voor het handelen van het personeel dat zij toelaat in de klas.

Dit betekent dat alle mensen die betrokken zijn bij de klas kunnen handelen en daar waar een incident (noodsituatie) zich voordoet zij bevoegd zijn om fysiek beperkend te handelen. Wie is verantwoordelijk voor welke stappen?

1. Onze mensen zijn allemaal opgeleid en gecertificeerd om te kunnen handelen (ABC gecertificeerd).
2. Indien zich een incident voordoet in de school worden de time-out medewerkers ingeschakeld door een alarmmelding.
3. Zij, de time-out medewerkers nemen regie op de situatie en zullen handelen conform afspraak en indien nodig.
4. Zij (TO medewerkers) zijn bevoegd een vrijheidsbeperkende maatregel op te leggen. We

proberen zoveel als mogelijk de leerkracht en de jeugdhulpprofessional te ontzien. Zij kunnen achteruit stappen wanneer de TO medewerkers in de klas komen.

5. Indien zich een dergelijke situatie voordoet is er altijd contact met de CvB en de directie van de school. Zij beoordelen de situatie en zullen altijd als achtervang beschikbaar zijn voor leerkracht of jeugdprofessional.

6. De leerling wordt altijd naar beneden begeleid.

7. Vanuit de time-out, waar de leerling kan schakelen om terug te gaan naar de klas, wordt vooraf met de CvB, de leerkracht en zorgprofessional gecheckt of de voorwaarden voldoen om de stap naar de klas te maken.

8. Indien duidelijk wordt na gesprekken met alle betrokkenen dat de leerling niet meer dezelfde dag terug kan naar de klas dan wordt er altijd overleg gepleegd met ouders/verzorgers.

Indien het niet lukt om de voorwaarden binnen de klas te realiseren dan wel de leerling te stabiliseren wordt de dag afgesloten.

9. De volgende dag is er altijd een herstelgesprek voordat de leerling weer kan starten. Dit is een maatregel die hoort bij een (fors) incident.

Indien de CvB i.s.m de directie aangeeft dat het incident om een maatregel vraagt dan wordt in overleg bepaald dat er een schorsing kan worden opgelegd. We werken met incidentenkaarten en richtlijnen die een schorsing legitimeren en die nodig is om hersteltijd in te bouwen. We maken dan gebruik van het Protocol Schorsen en verwijderen van Attendiz.

6. Melding en verantwoording

Er vindt altijd een melding en verantwoording plaats. Dit gebeurt in het leerlingvolgsysteem, in het bijzonder in SWISS, onze incidentenregistratie systeem. De directeur krijgt hiervan standaard een melding. Ook de time-out medewerkers helpen mee om de registratie goed weg te zetten zodat er een compleet beeld is van het incident. Daarnaast registreren time-out medewerkers alle bezoeken en krijgen we wekelijks een compleet beeld van de interventies die we inzetten. Zorgelijke profielen van een leerling of klas wordt besproken in de CvB. Soms wordt er n.a.v. meldingen een extra leerling/zorgoverleg ingepland om het integrale beeld te bespreken. Leerlingen die schuren aan de schoolveiligheid hebben we goed in beeld. Indien nodig zetten we acties uit die we monitoren in onze CvB vergaderingen.

7. Evaluatie

Als een professional in de praktijk fysiek- en of vrijheidsbeperkend heeft gehandeld, moet deze praktijksituatie altijd met betrokkenen worden geëvalueerd. Dit doen we door een debriefing te doen met alle professionals die betrokken zijn. Doordat een professional verantwoording aflegt over de uitgevoerde handeling of maatregel, feedback krijgt op het handelen en hierover in gesprek gaat, leren alle betrokken van de situatie. Indien er een heftig incident heeft plaatsgevonden in de school waar meerdere collega's betrokken zijn geweest, dan wordt dit ook gemeld in de teamkamer. Er wordt dan kort en zakelijk een samenvatting van de debriefing gegeven en welke acties er zijn uitgezet. Ook staan we stil bij de nazorg van collega's die steun hebben aan andere collega's. Jaarlijks wordt de veiligheidsbeleving van leerlingen gemeten in Zien en ZienVO! (april).

Na een incident waarbij er mogelijkheid is dat bij terugkeer van de leerling op school risico's zijn en er mogelijkheid is op onveiligheid worden aangescherpte maatregelen getroffen.

Dit kan betekenen dat er een contract wordt opgesteld waarin vrijheidsbeperkende maatregelen worden besproken en vastgelegd in een leerlingcontract. Met toestemming van ouders, leerling en jeugdbeschermers wordt dit besproken. Er wordt duidelijkheid gegeven over gedragsverwachtingen en mogelijke aanvullende maatregelen. Het checken en controleren van tassen, jassen en kluisje, is dan een mogelijkheid. Ook controle op wapenbezit behoort tot de mogelijkheden en de manier waarop we dit doen.

8. Nazorg

Een incident dat leidt tot fysiek optreden kan ingrijpend zijn voor alle betrokkenen. Het is van belang voldoende aandacht te hebben voor ondersteuning van betrokkenen.

In ons nazorg protocol beschrijven wij op welke wijze en door wie nazorg aan de leerling, ouders, professionals, getuigen wordt gegeven.

9. Klachten

Ook als er duidelijke afspraken zijn gemaakt over communicatie met ouders en leerling, proportionaliteit en subsidiariteit, taakverdeling, verantwoording en nazorg, is het mogelijk dat er een klacht wordt ingediend. Hierbij treedt de klachtenregeling van Attendiz in werking.

10. Professionalisering

Om veilig fysiek in te grijpen, is het noodzakelijk dat professionals deskundig zijn. Een goed veiligheidsbeleid voorziet in het op maat toespitsen van trainingen hierin. De Attendiz Academie voorziet in facultatieve trainingen voor individuele medewerkers, passend in het Attendiz Veiligheidsbeleid. Als school zetten we in op preventie en goed scholen/professionaliseren van onze mensen. Periodiek hebben we teambrede updates, intervisie en coachen we mensen op de werkvloer, ABC-Coaching on de Job. Hiermee zorgen we voor het delen van kennis en expertise en zorgen we dat mensen maximaal zijn toegerust tot hun taak.

